

De Bijbel als graphic novel

03-03-2022 11:00

Willeke Brouwer schreef de Bijbel in graphic novel-stijl, speciaal voor kinderen tussen 9 en 12 jaar: Ongelooflijke Bijbelverhalen. De bijbel is rijk geïllustreerd en bevat niet alleen verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament, maar ook allerlei grappige, historische feiten. Het is de eerste graphic novel-bijbel die Uitgeverij Royal Jongbloed uitgeeft.

‘Wil jij de Bijbel graphic novellen?’ Een vraag die sommigen wellicht de wenkbrauwen doet optrekken, maar die cartoonist, illustrator en kinderboekenschrijver Willeke Brouwer meteen begreep. Ze schreef de succesvolle graphic-novelseries Silvester en Lotte Laat Maar, en ze heeft ervaring met het illustreren van kinderbijbels van diverse uitgevers. In 2019 verscheen bij uitgeverij Royal Jongbloed bovendien een voorproefje van Brouwers hand: De engel en het kind, met het kerstverhaal. Ze hoefde dan ook niet lang over het voorstel van uitgeverij Royal Jongbloed na te denken. “Ik wilde het graag doen, omdat ik ook zelf de tekst mocht schrijven. Toen ik kinderbijbels illustreerde, dacht ik: ‘dat zou ik heel anders doen.’ Er zat in die boeken vaak een religieuze boodschap in verweven. Een opgeheven vingertje. Dat moraliserende heb ik eruit gelaten. Ik wilde de verhalen opnieuw vertellen en niet alles uitleggen en verklaren. Ze spreken vaak al voor zich. Kinderen kunnen erover nadenken en zelf een mening vormen.”

Dikke pil

Drie jaar lang werkte Brouwer aan de bijna vijfhonderd pagina’s dikke graphic novel-bijbel getiteld Ongelooflijke Bijbelverhalen. De bijbel is bedoeld voor kinderen tussen negen en twaalf jaar. “Hij is ook leuk voor kinderen die niet gelovig zijn, die de Bijbel niet kennen of dyslectisch zijn. De vele plaatjes helpen bij het lezen,” vertelt Brouwer.

De graphic novelbijbel bevat vijftig verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament, die dichtbij de oorspronkelijke tekst blijven. Het boek heeft een speels lettertype en is rijk geïllustreerd. Brouwer tekent de bijbelpersonages geheel in haar eigen stijl, maar wel met oog voor de geschiedenis. “Abraham leefde in de bronstijd, dus ik heb hem kleren aangedaan die toen voorkwamen. In het uiterlijk van de personages komt duidelijk naar voren dat deze mensen in een andere tijd leefden.”

Humor in informatieblokjes

De Bijbeltekst is aangevuld met kaders met historische feiten, bijvoorbeeld over bevallen in het jaar nul, mummies of polygamie. Daarin stopt Brouwer regelmatig grapjes. Zo legt ze met gevoel voor humor uit wat polygamie is. Een tekening toont een man die duizend vrouwen heeft en moedeloos aan één van hen vraagt: ‘Eh, hoe was je naam ook alweer?’

“Humor kan in die informatieblokjes goed, want ik had daarin meer vrijheid. In de Bijbel moest ik me écht de oorspronkelijke tekst aan houden. Ik werd begeleid door drie theologen, die keken of alles wel klopte. Verder heeft de uitgever mij helemaal vrijgelaten. Ik heb dan ook maar weinig hoeven veranderen in de tekst. Hooguit kleine dingen. Zo schreef ik dat Jozef naar een tante ging. Dat had ik verzonnen, omdat ik een plek nodig had waar hij heen ging. Later hebben we ‘tante’ veranderd in ‘kennis’. Dat kon wel omdat het aannemelijk is. Zomaar iets erbij verzinnen mag niet.”

Ook gruwelijke verhalen

Toch kijkt ze hier en daar wel af van de traditionele kinderbijbels. Zo schuwt ze de rauwe werkelijkheid niet. Onderwerpen als besnijdenis worden uitgelegd en verhalen die in kinderbijbels vaak weggelaten worden, omdat ze te wreed zijn, vertelt zij juist wél. Brouwer schrijft bijvoorbeeld over Moloch, een afgod waar baby's aan geofferd werden. En als er volkeren in opdracht van God worden uitgemoord, voordat Israël het beloofde land binnen trekt, beeldt ze dat uit met allemaal dode poppetjes op de grond. “Ik heb in deze bijbel verhalen geschreven die dominees soms niet vertellen, omdat in de tekst niet duidelijk wordt wat belangrijk is en wat ze betekenen. Die vind ik juist interessant. Je hoeft niet altijd alles te verklaren. Kinderen kunnen het prima aan als dingen niet helemaal duidelijk zijn. Ze kijken ook naar *Star Wars* en *Lord of the Rings*, dus zijn wel wat gewend. Het leven is nu eenmaal soms ingewikkeld, donker en mysterieus. Dat maakt de verhalen menselijk. Een voorbeeld van een dergelijk verhaal dat ik heb gebruikt, is dat over godenzonen die verliefd worden op ‘mensenvrouwen’ op aarde en kinderen van ze willen. De kinderen die uit deze relaties worden geboren noemen ze Nephilim. Dat woord alleen al vind ik zo mooi. Het is een prachtig verhaal, ook al is de betekenis ervan niet helemaal duidelijk.”

Doordat Brouwer zo intensief met de bijbel bezig is geweest, ontdekte ze dingen die ze nog niet wist. “Ik las in een verhaal over Jezus en Lazarus bijvoorbeeld dat Jezus zich ergert. Als Lazarus, een goede vriend van hem, dood is, zeggen mensen: ‘Hij had hem toch best kunnen genezen?’ Dit ergert Jezus. Dat staat letterlijk in de Bijbel, dus dat gebruik ik. Het maakt hem menselijker.”

Stuk voor stuk mooie verhalen

Ongelooflijke Bijbelverhalen is inmiddels toe aan een tweede druk. “Ik krijg veel positieve reacties. Ouders en grootouders zijn er enthousiast over en geven het graag cadeau. Het boek is ook voor niet-gelovige kinderen leuk. Het zijn stuk voor stuk mooie verhalen, die iedereen zou moeten kennen. Ze horen bij ons cultureel erfgoed.”

Marloes de Moor